

Landgrunnsmarkið

Oddagrein

HÓAST tað er ógvuliga avmarkað - fyrri ikki at siga einki - hvat kemur út alment um gongdina í marknatrætuni millum Føroyar og Bretland, so hevur ein varhugan av, at vit eru við eitt týðandi vegamót í hesum vita sera drúgvu samráðingum. Kortini vita vit enn ikki, um hetta málið enn einaferð verður jólatrøll. At menn eru varmir við at úttala seg er kanska væl skiljandi, tí tað er hent fleiri ferðir undanfarin ár, at tað sá út til, at avtalan var komin í hús, so glapp kortini. Tað hevur alla tíðina verið stóðan hjá landsstýri og Uttanlandsnevnd, at ein avtala við Bretland skal tryggja okkum tað vit meta eru okkara rættindi til ikki bert møgulegt ríki-dæmi í undirgrundini men eisini til ríki-dæmi í havinum. Hóast vit og bretar hava havt eitt fiskimark tó við tí undantaki, at har eru grásonu millum, so má ein siga, at tað hevur gingið væl at liva við hesi „hálvu“ loysn. Hinvegin kann ein siga, at miðlinjan nú hevur fingið hevd sum mark og spurningurin er bara eftir, hvussu vit definera grundlinjupunktini, tvs. tey pláss á landi, sum skulu gera av, hvar ein miðlinja skal ásetast út frá.

TAÐ hevur ligið á orðið, at ein avtala um landgrunnsmarkið er við at koma undir land. Samtíðis hevur verið víst á, at tað kemur hartil, tá kemur eisini spurningurin um endaliga at áseta fiskimarkið. Bretar mugu vita, at hóast tað er avmarkað, hvat grásonan kann geva av fiskimøguleikum td. sammett við eitt møgulegt oljuríki-dæmi, so hevur fiskimarkið ein slíkan politiskan symbolskan týðning í Føroyum, sum gongur út um tað reint búskaparliga virðið, ið kann hugsast at verða í grásonuni.

UM tað er so, at partarnir nú eru komnir hartil, at tað einasta, sum skilur teir, er økið millum tær báðar versiónirnar av miðlinju, so má sigast, at tað er komið langt. Tí nettup hetta hevur alla tíðina verið kravið frá føroyskari síðu, nevniliga, at tað einasta, sum í veruleikanum er at stríðast um, er økið millum tær báðar miðlinjurnar. Tað, sum er farið, er farið, men vit vilja kortini minna bretar á teirra fullkomiliga órimuligu krøv frá byrjan av. Høvdu føroyingar tá ikki staðið saman sum ein maður, tá sá hetta kanska nógv øðrvísi út. Tað er greitt, at bæði bretar og vit hava brúk fyrri eina avtalu, soleiðis at oljuleiting kann byrja. Út frá hesum skuldi ein trúð, at báðir partar kundu gjørt okkurt slag av avtalu, og vilja vit aftur her minna á eina møgulega joint ventureavtalu, sum kann gera, at oljuídnadurin sleppur í gongd við at leita í øllum økinum.

Sosialurin

Politiskt viðmerking:

So upplivdi man tað

Jóannes Eidesgaard finst at Heina O. Heinesen, sum á tingsins røðarapalli hevur skírt Jóannes Eidesgaard landasvíkjara - enntá uttan at verða átaladur av formanninum, Finnboğa Ísakson

Er kjakið í eina undantaksstøðu?

Mangt er uppi í hesum døgum, sum ikki er, sum tað annars plagdi at vera. Mest av øllum minnir tað um stóðuna, tá ið grindabodini fóru um bygdina, og menn meira ella minni mistu tamarhaldið á sær sjálvum. Tá var tað ein undantaksstøða, sum loyvdi øllum tí, sum annars ikki var vanligt. Grindabodini settu vanligu spællreglurnar úr gildi.

Tá tað um fullveldið røður, so er líkt til, at vanligu mannagongdirnar ella siðir-nir ikki longur galda í kjakinum. Tá kunnu hampamenn loyva sær at skifta ham, og fólk, sum ikki eru við í kórinum, sum syngur um fullveldið, tey kunnu lættliga verða skírd bæði líkt og ólíkt. Míldasta dóm-in fært tú, tá tú bert verður lagdur undir at vera ósákligur. Men vit vita eisini, at »landasvíkjari« nú eisini hoyrir til vanligu orðavalið hjá áðvísam fullveldismonn-um.

Tingmaður skírdur sum landasvíkjari

Figgjarlógin fyrri 1999 var til viðgerðar 7. og 8. oktober. Eg var tá staddur á danatíngi í arbeisrindum og hevði tikið farloyvi frá lögtinginum, og varamaður mín Mikkjál Sørensen úr Porkeri hevði tikið sætið.

Men hetta forðaði ikki formanni í tingbóki tjóðveldisflokksins at leggja í vaðið og skíra meg landasvíkjara. Fyri rættleikan skuldi skilast, at Heini O. Heinesen, sum tað góði tjóðveldismaður hann er, brúkti orðið "landsforredari". Og hetta fekk hann eisini loyvi til frá lögtingsformanninum, tjóðveldismanninum Finnboğa Ísaksoni. Men lat teir báðar eiga skomminna.

Heini O. Heinesen helt seg hava funnið teir visu steinarnar, tá hann legði meg undir at hava lýtt danska forsætismálaráðharranum í oyra, hvat hesin skuldi siga um ríkisstuðulin í skiftistíðini í samband við fullveldisætlanina.

Antin leggur Heini mær ótrúlig evnir til, at eg so lætt skal kunna ávirka ein forsætismálaráðharran til at siga tað, sum eg kanska skuldi ynskt. Annað er, hví skuldi eg ynskt hatta svarið. Um

tað gerst veruleiki, at blokkurin verður munandi skerdur, so komi eg eins væl og onnur at kenna sviðan av tí. Tað verður neyvan bert Heini O. Heinesen og aðrir tjóðveldismenn, sum fara at kenna sviðan. Triðja er, at Heini O. Heinesen neyvan tilleggur Poul Nyrup Rasmussen serlig evni, um hann so lætt skuldi dansa eftir mínari pípu og latið seg ávirkað.

Hvat siga aðrir danskir politikkarar?

Tá tingmenn høvdu fund við Nyrup á tinghúslóftinum 11. september, varð hann triggjar ferðir spurður spurningin, um hvussu teir vildu stilla seg til ríkisstuðulin í skiftistíðini. Fyrst spurdi Bjarni Djurholm, eg meini hann spurdi tær ferðir, og síðan spurdi Kristian Magnussen. Men allar triggjar ferðir gleið Nyrup av spurninginum, sum vit vanligu taka til.

Síðan nevndi eg, at eg sama morgun í Berlingarum hevði lisið tað, sum Frank Aen úr Eindarlistanum, Peter Duetoft úr CD og Pia Larsen úr Vinstra høvdu sagt. Tey søgdu sum í ein munn, at jú stóri sjálvstýri, jú minni figgjarligur stuðul úr Danmark. Tá fyrstani svaraði Nyrup, har hann eisini brúkti myndina við pallettini.

Hevði Jóannes Eidesgaard kanska eisini lagt orðini í munnin á hesum trimum politikkarunum, sum ikki hoyra til danska javnaðarflokkin?

Síðan hevur Vinstraformaður Anders Fogh Rasmussen verið og vitjað. Tá var eg ikki staddur í Føroyum. Men hansara svar einsljóðandi við tey fyrru.

So Heini O. Heinesen og annars teir, sum stuðlaðu honum í tinginum handa dagin, mugu nokk læra seg at liva við, at hatta er ein vanlig dansk politisk uppfatan av hasum viðurskiptinum.

Eg eigi so ongan lut í henni.

Eg kann í hesum sambandi siga Heina og hansara monnum, at næstseinst friggjadag stóð eg á Fólkatíngi og vardi blokkstuðulavtaluna, sum sjálvstýrislandsstýrið gjørdi 10. juni, har tit so meistarlíga hava tryggjað okkum óskerdan blokk til og við ár 2001.

Hvar var hin árvakni og eftirlatsni tngformaðurin?

Eitt er, hvat Heini O. Heinesen sigur, men annað er, at tingformaðurin góttók hetta orðaval og hesar ákæru uttan so mikið sum at lata eitt tað einasta orð fella.

Á sama fundi, eins og hann ger á hvørjum fundi, átalad hann annars til høgru og vinstu. M.a. fekk Vilhelm Johannesen átalu fyrri at skíra taluna hjá Heina O. Heinesen fyrri "mjørkatos". Sjálvur eri eg átaladur fyrri at siga, at hetta var ein av teimum góðu gomlu "paranoidu" tjóðveldisrøðunum. Og kemur tingmaður í gáløysni at gloyma at nevna annan tingmann við eftirnavni, so verður hann straks átaladur. So seint sum fyrradagin varð eg sjálvur átaladur fyrri ikki at byrja viðmerking mína við at siga "harra formaður". Og hetta er uttan iva í lagi, men so má alt annað eisini telja við.

Eg eri ótrúliga skuffaður og vónsvikin av tingformanninum, at hann ikki megnar í slíkum at vera objektivur. Hann hevði alla góðar grundir til at stæða hasi ákæruni. Hatta var ov vánaligt, harra formaður.

Fyri tað fyrsta, tí hon var so ótrúliga langt úti og so púra burturvið. Eins væl og Heini O. Heinesen og Finnboğa Ísakson eru valdir til at arbeiða fyrri hesum landi, so havi eg eisini ein flokk og eina veljarafjöld, sum velur okkum til sama endamáli.

Fyri tað næsta, so hevur tað altíð verið góður tingsiður, at fólk, sum ikki fáa vart seg, skulu ikki við navni viðgerast frá tingsin

Jóannes Eidesgaard, formaður Javnaðarflokksins

røðarapalli. Og eingin var nærri til at vita, at eg ikki var í tinginum henda dagin enn lögtingsformaðurin, tí hann hevði persónliga mótið umsókn mína um farloyvi.

Senda kærur til formansskapin

Eg skal her til seinast boða frá, at eg fari at senda formansskapinum í lögtinginum eina kærur um hetta málið, tí eg vil fegin hava at vita, um hetta skoðsmálið, sum Heini O. Heinesen her gav mær, eisini er eitt skoðsmál, sum formansskapurin er samdur í, og um hetta er nakað, sum formansskapurin framyvir fer at góttaka.

Av givnum grundum fari eg at senda skrivið til allar fyra tingmenninar í formansskapinum.

Jóannes Eidesgaard
løgtingsmaður

Stuðlafelagið Glottin

veitir stuðul til einkjur og einkjumenn, ið hava mist makán við deyða og hava uppihaldsskyldu av smábørnum.

Stuðlafelagið hevði aðalfund mikukvöldið 18.11. Upplýst varð, at tey 6 árin, felagið hevur virkað, hevur tað latið 450.000 kr. til einkjur og einkjumenn. 489 virkandi limir eru felagnum.

Í valdu nevndin eru: Thorður Thorsteinsson, formaður, Eyðhild Sivertsen, næstformaður, Judith Petersen, kassameistari. Tiltakslimur eru Óluva Hansen og Jónrun Petersen.